

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu ajușele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2, an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Vrabia și Rânduneaua.

La masa de sub nuc la care stau, întotdeauna să adună, la oara prinzului, vrăbii de jur-împrejur. Eu fărîmiez pâne și le arunc, iar ele să reped ahtiate și să ceartă pe pradă. Vrăbii mai ales, pe cari îi cunoști după pata neagră de pe gușă, sunt zi de zi tot mai obraznici, și vin uneori să-și culeagă bucățica până sub masă, de lângă picioarele mele. Numai când să răpede cocoșul, cu aripile de jumătate ridicate, și vine să cucerească terenul pentru număroasa lui familie, vrăbiile ciripesc speriate și purtînd încă în cioc cîte o bucățică, să adăpostesc, în cutuiul de-alături.

Peste drum de unde stau, este o șură, — iar sub streșină acolo și-au făcut cuibul o pereche de rîndunele. Mă uit la ele cum își iau zborul în treaba lor, și par că mi-e năcaz de ce ele desprețuesc fărîmăturile ce arunc, și mai bine vor să alerge, desigur în trudă și adesea poate cu puțină izbîndă, după o hrană pe care ar putea s'o găsească așa de ușor, ici la picioarele mele.

Mi-e năcaz, și nu mă pot oprî totuși să nu iubesc păsărelele acestea, cu zborul elegant, cu formele fine, cu mîndra lor sălbătăcie. Vrăbiuțele mele mi-s dragi, mă înduioșează cînd le văd grăbind la adăpost, cu zborul lor nedibaciu, ca niște sfîrșite scăpate din sfoară; — dar cînd văd rînduneaua ahtîindu-să și săgetînd aerul, drept ca spre o țintă bine-cunoscută, cu conștiință propusă și cu hotărîre urmată, — nu mai este înduioșare simțirea ce mă cuprinde, căci nu mai am aci în fața mea vrăbiiciunea, lașitatea, nepuțința, — ci am icoana siguranței și a încrederii în sine, am pilda izbuzirii pe sine însuși,

și atunci simțirea ce sporește în inima mea, este aceea care te pătrunde cînd te întîmpină vrednicia, mîndră și disprețuitoare de cîrjele milei...

Vrăbiuțele mele sunt la come, să reped la hrana de-a gata și dă care de care să șterpelească bucățica de sub ciocul celeilalte... Uită-te la rînduneaua sobră, cum rodul vînatului său muncit, nici nu-l atinge pînă-ce nu și-a îndestulat întîi cuibul. Iată cerșetoria aici, și muncitorea dincolo! Iată-o pe această servilă (tîrîtoare) atîrnînd de bunăvoința mea și de cruțarea sau nebăgarea în seamă a păsărilor din curte, și uită-te la cealaltă, liberă și nepăsătoare, stăpînă pe dînsa și pe aerul ei, pe lumea largă în care loc este pentru toate vredniciile și unde să rătăcește și pierde numai cel becisnic și ticălos!

Nu să uită rînduneaua la fărîmătura mea de pâne, și nu să coboară s'o culeagă de jos, — pare c'ar bănuî că prin aceasta s'ar statornici între noi legături dela stăpîn la rob! — Ce-i pasă vrăbiei de robie! Ea vrea să trăiască bine cît trăiește, și traiul bun pentru dînsa e să fie pururea sătulă și odihnită!...

Mă uit la păsări și mă gîndesc la oameni. Oare nu s'ar putea împărți și ei în două mari tagme, (feluri) în tagma vrăbiilor și cea a rîndunelilor?

Uitați-vă la grămădeala și la ciripeala din jurul celor puternici, cum să înghesue să-și zmulgă unii altora de sub nas locmaua! Abia a zărit unul fărîmătura aruncată, zece s'au repezit asupra ei. Și și-o dispută (că a cui să fie) cu protestările servile, cu ponegriri înrăite, — și acela e mai norocos, care e mai botos și mai obraznic; acela căruia nu-i pasă dacă spune o minciună despre altul, din clipa ce printr'aceasta poate să-l înlătore dela împărțeală, — acela căruia nici o mână nu-i

este prea scîrboasă de sărutat și nici un noroiu prea murdar de îngenunchiat întrînsul, numai în mână să fie grăunțe și deasupra noroiului să se ridice treptele pe cari tronează împărțitorul lor.

Din cînd în cînd păsările de curte, pizmuitoare, să aruncă asupra bietelor acestor vrăbii și le risipește, — și vezi atunci pe cei puternici făcînd haz de sperietura lor. Dar' cu încetul, fricoase, să strîng iar, și iarăși cerșesc, cu priviri speriate împrejur, cu priviri implorătoare în sus, fărîmătura blagoslovită.

Ce s'ar face fără ea? — nu să întrebă, le e groază să se gîndească. Dar' e o virtuozitate în toate, astfel și în milogeală; și cînd au ajuns artiști în culegerea fărîmăturilor, nu le mai pasă.

Cei puternici, fără îndoială că să simt înduioșăți de atîta umilință, și iartă lăcomia becisnicilor acestora; — căci altminteri de ce le-ar mai arunca grăunțe și fărîmături? Dar' cred că trebue să aibă uneori și pentru rîndunelele disprețuitoare de milă, cîte o privire de năcaz și de stimă!

E tot ce pot să le dea acestora, — și cred că rîndunelele nu le cer nici atîta.

În libertatea lor sălbatecă și mîndră, nici nu să uită la fărîmăturile de pe jos și la lupta disperată a vrăbiilor pentru ele. Să avîntă în lumea largă, cu puterea muncii stăpîne pe dînsa, și-și croesc viața lor asupra și de sine stătătoare, din flacăra minții și din puterea aripilor. Puțină sau multă, largă sau îngustă, această viață va fi a lor proprie, — nu va zăcea nici-odată proșternută în pravul dela picioarele altora, — nici-odată nu va atîrna dela pânea și cuțitul ce alții țin în mâinile lor!...

Cînd a venit toamna, rîndunelele m'au părăsit într'una din zile, fără să-mi zică rămas bun.

S'au dus să-și îplinească menirea lor, care, pe semne, nu să mărginește numai aci în cuprinsul acesta în care trăesc eu, ci va mai îmbrățișa și alte orizonturi (lărgimi de ceruri) din lumea aceasta toată.

Vrăbiile însă au rămas cu mine; mi-au rămas credincioase. Au umplut podul în care mi-am pus la păstrare secerișul toamnei, și huzuresc acolo, împărțind, fără să mă mai întrebe, agonisita mea.

Am ajuns tovareși, și de voie de nevoie, pe ceea-ce pân'acuma ele aveau numai din dărnicia inimei mele mi-loase. Dar vezi: au rămas cu mine; este și pornire de recunoștință în neamul păsărilor acestora.

În mijlocul iernii o să mă îngrozesc cînd o să dau cu ochii de jaful și de necurătenia ce-mi vor fi făcut vrăbiuțele mele în pod; ei, dar' n'au plecat, au rămas să-mi țină de urît, ca niște credincioși curteni și supuși ai bieței mele case sărăcăcioase...

Apoi, o să vină iară primăvara, și într'o bună dimineață o să aud iarăși ciripitul viu și dulce a rîndunelilor. Să vor fi întors, așa fără larmă, cum vin ele, la cuibul lăsat aicea astătoamnă, — și nu-mi vor zice nimic, nimica nu-mi vor cere. Și chiar dacă nu le-aș fi lăsat neatins cuibul, rod al muncii lor stăruitoare, și l'aș fi doborît de sus de sub streșină, ele tot nu s'ar tînguî, ci fără să piardă o clipă, s'ar apuca de durarea altuia. Și iar' își vor începe această bucată a vieții lor mîndre și libere, — pe cînd vrăbiile vor împresura iarăși masa mea de sub nuc, cerșindu-și lacome fărîmăturile...

Le voui arunca, tot ca și anul trecut, — dar ochii mei vor urmări și vor saluta zborul elegant, săgetînd aerul, al poporului mîndru și liber al rîndunelilor!

Ion Gorun.

UNELE—ALTELE

„Rîndunica și Vrăbia...”

Românul cu bună inimă dl Ales. Hodoș, unul din vâstarii cinstiți a vrednicei familii Hodoș din vechiul nostru Zarand, cel de pe vremurile de mărire a acestui istoric loc, — trăind acum la București, scrie prin foi, sub numele de Ion Gorun, lucruri tare cuminți. Așa mai nou a scris în «Lucașărul» din Sibiu un foarte bine nimerit articol despre rîndunicile mîndre și iubitoare de libertate, de senin, de largul cerului, — și despre vrăbiile și vrăbioii cerșitori, imbulzitori, obraznici chiar!...

Dar pilda, ca toate pildele, nu privește atît pe acele biete păsărele, unele minunate, altele botoase, ci pe oamenii, cei-ce să asămănă la suflet, la purtare cu aceleale.

Cetiți și recetiți acest mult graitor articol al confratelui nostru, Hodoș-Gorun, — și cetîndu-l, gîndiți-vă la grosul poporului nostru românesc din această țară, care urmează glasul politicilor noștri naționaliști, a deputaților, a foilor noastre libere, chemători la zbor în largul senin al cerului libertății mîndre, bărbătești, cu fruntea ridicată și ne-umilită, — și apoi gîndiți-vă la cioporul de vrăbioi și vrăbii conciate ce dau bujghia în jurul celor mai botoși vrăbieți Burdea-Ionescu-Moldovan-Șeghescu... Ce fac acești oameni lipsiți de ori-ce bărbăție, în care tot sufletul e numai slugărnice, lacomie după grăunțele de sub masa stăpînului? Ei nu să mulțumesc că ei pot ciupi la astfel de grăunțe, ci cîrîcîe zgomotos și dobitocește, chemînd și pe tot poporul de vrăbii din jurul lor, a veni și el la cerșit cu ei în jurul moșierului ce le aruncă cite-o boabă două, din care însă abia să ajunge lor, vrăbieților cu gușa groasă și cu botul tot așa!

Articolul dlui Hodoș-Gorun e o vădită pilduire la adresa acestui fel de oameni de printre noi. Ți-e dragă de minune mîndra rîndunică desprețuitoare de grăunțele milei, și alergătoare să-și cîștige hrana prin vrednicia ei în deplină și sfîntă libertate, — și te umple greața de bot-groșii vrăbioi.

Dar, uite, și acei vrăbioi sunt mai cuminți ca acei Români cari merg orbiș după Burdea. Că vrăbioii aceia cel puțin prinde unul fiecare cite-o sămînță ceva, în lacomul și neobrazatul lor bot, are un folos cit de mic, cit de ordinar, — dar ce folos au nenorociții oameni din popor cari, în Bănat, urmează pe vrăbioiul Burdea?

Nici un folos! Decît doar rușinea și întristarea ce o fac neamului prin lipsa de bărbăție a purtării lor. Aci folos are numai el, căpitanul între vrăbioi și vrăbieții cei mai apropiati de el, birăul Caransebeșului Bordan, Ionescu și Șeghescu, apoi cîțiva popi cari capătă grăunțe mai multe din sacul cu congrua, și cîțiva pădurari miluiți de Burdea.

Poporul însuși, grosul pe care să razimă și el, n'are nici binele cit îl au vrăbiile din poveste!...

Bunule cetitor, cetește de nou cele din fruntea acestei foi, și întrebă-ți sufletul, să-ți șoptească, ție de care îți e mai drag, spre care te simți mai atras din aceste două feluri de ființe, și că de fapt tu de care te ții prin purtarea ta?

Mai ales prin jurul Caransebeșului, cuibul de căpetenie al vrăbiimei de acest fel, pune-ți-vă cit de mulți această întrebare!

*

Cea mai frumoasă cunună!

Știre foarte înălțătoare de suflet, să dă dela Blaj, Tinerimea adultă (mare) de acolo, a hotărît, în preajma sărbătorilor pentru Șaguna, să iee și ea parte la sărbarea celui-ce a venit la Blaj și luînd la braț, pe Episcopul gr.-catolic așa a ieșit cu el, ca cu frate în fața poporului, la marea adunare de pe Cîmpul-Libertății.

Tinerimea din Blaj (nu studenții, cum să scrise din greșală prin foi) a trimis din sinul său pe 4 inși cu o cunună la mormîntul lui Șaguna în Rășinari.

„Cununa era împletită din foi de stejar, foarte care reprezintă steagul de azi al Românilor din această țară, foaia care tîlmăcește bucuria și durerea, tîria și viața, scutul și nădejdea lui! Și foile din cari era făcută cununa, erau rupte din puter-nicul stejar din grădina vîldicească unde s'au adăpostit marii vîldicii al trecutului, cari toți păstorii au alături cu vîldicii Sibiului, ca un păstor peste o turmă! — scrie „G. Tr.”

„În mijlocul cununii era o mică cutioară și în ea două petricele, una o fărîmă din peatra de pe „Cîmpul Libertății”, alta din Crucea lui Iancu, de pe dealul viilor — sfărîmate anul trecut de mîni sacrilege, — prinse în mod măestrit în mijlocul cununii, ca două simboale ale eroicelor timpuri trecute! Amîndouă aceste fărîmi de petri să înfățișau ca niște izvoare de nemuritoare însuflețire, sămănată în marile vîșemi de odinioară în preajma Blajului. Din muțenia lor răsărea parcă glasul de aramă al lui Bărnăuțiu, cuvîntul profetic al lui Șaguna și gestul eroic al lui Iancu!

„Și-n jurul cununii o pantlică tricoloră, întreaga tîrie și mîndrețea acestei cununii! Acest tricolor avea aspectul ca și cum ar fi o mică rămășiță din acelea flamuri, ce fluturau mîndre în vremile de premenire, cînd la umbra lor să făceau jurămîntele de credință și iubire față de neam, de tron și patrie, — din partea nesfîrșitului popor românesc!”

Portul de pela Oraștie!

Mare cinste s'a făcut portului femeesc român de pe la Oraștie.

Din privilegiul adunării Asociațiunii în Sibiu, s'a dat o petrecere cu joc pe picior mare, la care damele au fost postite a să înfățișa cit să poate în costume naționale, și anume fiecare doamnă ori domnișoară, să vie în portul pe care îl au femeile prin acea parte a locului. Că să adună la Asociațiune doamne și domnișoare din toate colțurile de pămînt locuit de Români, și așa s'ar putea vedea la acea petrecere o iconă viuă a tuturor porturilor românești din Ardeal, Ungaria și Bănat, ba și din România.

Așa a și fost. S'au văzut foarte multe și felurite costume, porturi.

Un juriu (comisie de judecatori) a fost numit din bărbați pricepuți în prețuirea frumseții și curățeniei portului românesc, și în fruntea juriului judecător sta dl Alex. Țigara (Samuraș), directorul marelui Muzeu al neamului românesc dela București.

Și acest juriu, după ce a privit cu luare aminte zecile de feluri de porturi de cari strălucea sala, — unele pline de fluturi scilpitori de argint sau aur din Țară, altele încărcate de flori, altele din multe bucăți, apoi portul săliștenesc (cam corcit prin prea multă strădanie de a-l face mai „împodobit”), și altele, — a ales cu toate glasurile ca pe cel mai curat și mai vrednic de premiare portul femeesc dela Oraștie, costum din comuna vecină Romos, pe care îl purta în acel bal dna Veturia Lăpșdatu din Oraștie, — căreia i-a dat premiul în-tîi pentru acest costum.

S'a vădit și de data asta, că la judecarea portului, nu să prețuește împoțonarea, nici încărcarea cu lucruri scilpitoare — ci aceea, ca portul să fie curat așa cum îl au țărancele cele ce îl poartă, așa cum l'au moștenit din maice și bunice, făcut de țărancele însăși, și numai în linia a doua vine în socoată însăși frumseța lui.

Dl prof. Dem. Comșa

care are marea vrednicie întru scoaterea albumului celui mare de țăsături românești prin reuniunea rom. agricolă dela Sibiu, — a dat la iveală un nou Album, acesta de creștături și cioplitori măestri în lemn, — făcute de poporul nostru. Dsa a adunat ani de zile de pe toate locurile locuite de Români tot felul de unelte cioplite măestru în lemn, bucăți de stilpi frumos lucrați, etc. și fotografîndu-le, le-a scos pe toate în un album (o carte mare) pe hîrtie tare, arătînd prin asta istetimea Românilor în cioplitul și scobitul de figuri măestri în lemn, — istetimea care îl arată și pe bărbatul român așa meșter cum albumul de țăsături o arată pe femeie română.

E prețios albumul întocmit cu multă migăleală și osteneală de dl prof. Comșa. Și însemnătatea lui pentru istoria culturală a neamului nostru să vede și din faptul cum acest Album a fost primit de către oameni chemați. La București dl prof. Comșa a fost primit cu mare interes de bărbații chemați în a judeca acest lucru, — și însuși Regele Carol l'a primit la Sinaia în audiență, lăsînd să i-să arate și Maestății Rale interesantul Album. Maestatea Sa a primit Albumul cu toate amănuntele lui și a oprit pe dl prof. Comșa la dejun, stînd cu dsa jumătate de oră de vorbă asupra interesantei dsale lucrări.

Pentru „Fondul Cultural”.

Prea cinstitul avocat român din Brad, dl Dr. Ioan Popp, ales deputat la Congresul național bisericesc, — cînd a fost la încheerea Congresului, Simbăta trecută, primind dela purtătorii de socoate a Congresului suma de *coroane* 167.20 fl. cit i-să cădea ca cheltueli de drum și bani de traiu pe cele 10 zile cit a stat la congres, — a dăruit îndată toți acești bani pentru „Fondul Cultural” întemeiat de conzistor spre acoperirea multor trebuințe școlare și culturale ale bisericeii!

Toată cinstea vrednicului dăruitor.

*

Proces tuturilor foilor noastre.

În numărul 35 al «Libertății» de astan am publicat și noi răspunsul pe care foile naționale dela noi, l'au dat la o scrisoare a foilor ungurești către cele franceze, în vară, din privilegiul procesului mare politic-din Agram.

Foile maghiare să laudau în fața lumii cu gură mare, că doar mai iubitoare de libertate și mai grigitoare a libertății ca ele, nici nu să află foi sub soare.

Lauda aceasta, ce palmue în chip-așa de obraznic adevărul, foile noastre nu au lăsat-o fără răspuns. Răspunsul s'a dat tot în foile franceze, care l'au primit cu bine și l'au publicat la loc de frunte.

Acum vine știrea, că — să vede din porunca guvernului; — toți procurorii pe hotarul de pază al cărora să află cite o foie română din cele ce au publicat acel răspuns, — să facă tuturilor foilor noastre proces!

Stăm dar în fața unui nou proces monstru. Vor avea proces: »Tribuna«, »Gazeta Transilvaniei«, »Lupta«, »Țara Noastră«, »Libertatea«, »Poporul Român«, »Gazeta de Dumineca«, »Revista Politică și Literară« și »Revista Bistriței«.

Pentru gimnaziul din Brad.

Precum am vestit și noi, contabilul băncii „Crișana”, din Brad, Adam Damian, a răposat de curînd. Să obicnueste la astfel de privilegii, că atît banca la care răposatul a servit, cit și cunoscuții și stimătorii, trimit cununii pe sicriul lui.

Banca „Crișana”, care s'a dovedit deja demult a fi, prin faptele sale, una din cele mai drept prețuitoare a ideilor celor mai cuminți, s'a abătut dela obiceiul de toate zilele de a trimite o cunună pe sicriul funcționarului său, cunună care peste citeva ciasuri e aruncată în pămînt și nimeni n'o mai vede, nici mai pomeneste de ea, — și a hotărît ca, în loc de cunună peritoare, să dea 50 cor. fondului de zidire a gimnaziului din Brad, avînd a să scrie în cartea binefăcătorilor acestui gimnaziu, alături de numele dăruitorului, și numele celui pentru care s'a făcut pișul dar.

Asemenea directorul numitei bănci, de Emanoil Comșa, a dăruit aceluiași fond, ca pomenire a răposatului Damian, 20 cor.

Iată o arătare mult mai cuminte a stimei și părerii de rău pentru cel iubit al lor.

Hotărîrea Congresului dela Sibiu despre catechizare.

Precum spuseseam înainte, Congresul național bisericesc al bis. gr.-or. române, întrunit astan la Sibiu, avea, printre alte lucrări însemnate, să iee hotărîre și privitor la porunca ministrului care cere ca în școalele populare de stat, în clasele de sus (4. 5. 6.) religia să fie dată copiilor și ungurește.

În ședința sa de Simbăta trecută (a 10 ședința a Congresului) a venit în desbarere treaba cu învățarea religiei.

Di Dr. Oncu a fost raportorul comisiei care să cerceteze lucrul, și să vie cu propunere.

Dr. N. Oncu face întâi istoricul acestei pricini. Încă în anul 1900 ministrul cultelor de atunci Wlassics Gyula, a dat o circulară prin care a spus, că limba de învățămînt în școalele statului, fiind cea ungurească, religiunea va trebui învățată și ea numai ungurește în toate clasele din școalele statului. Nu avem însă încă o lege care să spună că limba de învățămînt în școalele statului, trebuie să fie cea ungurească! Dimpotrivă, legea (de naționalități din 1868) obligă statul, ca el să facă școale în limba poporului!

În ori-ce caz biserica noastră are dreptul de a-și instrui credincioșii în limba sa națională și dreptul acesta e consacrat prin folosire îndelungată. Pentru aceea porunca ministrului nu a fost împlinită. E interesant în privința asta cazul cu gimnaziul din Bichș-Ciaba. Aici, spre a să dobîndi catechizarea în ungurește, s'a rînduit ca oarele de religie să se ție în edificiile școalelor de stat. Fiind însă, după îndreptarea ministrului, limba ungurească limba de predare în școalele statului, catechizarea românească nu s'a mai suferit și a fost începută cu puterea catechizarea ungurească.

A doua poruncă de acest fel e din anul 1902. În aceasta ministrul ține încă la aceea, că limba ungurească e limba de predare a tuturor obiectelor, deci și a religiunii, îngăduie însă ca în cele două clase de jos, religia să se predea și în românește. Limba de predare a religiunii în gimnazii, școale de învățători, comerciale, etc. ar a-mas nestabilită de porunca ministrului.

Foarte interesantă e o parte a acestei porunceli, în care ministrul spune, că preoții români trebuie să învețe religia și ungurește, căci e de datoria lor patriotică de a răspîndi limba ungurească! Vorba asta desvălește toată gîndirea ministrului din care pleacă aceste porunceli. Pentru el și religia e un mijloc de răspîndire a limbii ungurești.

În anul 1908 ministrul Apponyi, cu secretarul său de stat Halász, a dat nouă poruncă, în care cere din nou să se învețe ungurește religia, îngăduie însă acum, că limba în cele 3 clase de jos poate fi și cea românească! În acelaș an, în luna Decembrie, ministrul trimite o nouă poruncă episcopatu-
lui nostru, îngăduind că în cele

trei clase de jos ale școalelor de sat, religia să se învețe *pe de-a întregul românește*, amenințînd altfel cu retragerea plății cateheților.

Vedem dară că ministrii, văzînd că nu li-se împlinește porunca, au lunecat de bună voie pe calea îngăduințelor.

În primăvara anului acestuia dl ministru Apponyi a adus planul său de congruă în care a vîrit și acel faimos paragraf, după care are dreptul de a opri congrua unei dieceze întregi, în caz cînd preoții, din porunca mai marilor lor, nu să supun poruncii guvernului.

În temeiul acestui articol, ministrul a dat apoi porunca din Iunie, prin care nu mai amenință cu retragerea onorariului de cateheți, ci cu retragerea congruei întregii eparhii și chiar a metropoliei întregi!

Biserica noastră nu a îngăduit nici acum, și, deși termenul de trei luni, pus de ministru, a trecut, ea nu a îngăduit întru nimica, precum arată și circularele consistorului metropolitan. Căci ne aflăm pe temeiul legiuit, zice dl Dr. Oncu, și *suntem hotărîți a nu părăsi nici unul dintre drepturile noastre!*

În sfîrșit face propunerea, că congresul: *să întărească hotărîrile luate de consistorul metropolitan în treaba catechizării, protestează împotriva poruncilor nelegiuite ale ministrului și amenință pe preoții, cari vor călca aceste hotărîri, cu pedeapsă disciplinară!* (Mari aplauze).

Congresul votează în unanimitate hotărîrea.

† Dr. Tit Hengye.

Un mare binefăcător al tinerimii.

La 6 August a. c. a fost înmormîntat în comuna Ardușat (comitatul Sătmarului), în vîrstă de 52 de ani, medicul cercual Dr. Tit Hengye. Precum viața i-a fost liniștită, — scrie dl protpp G. Șuța în „Gaz. Trans.“, — așa nici moartea lui n'a aruncat valori mai mari între Români din Sătmar. Numai publicarea testamentului a scos la lumină marea dragoste ce a avut regretatul medic față de neamul său!

Deja părintele său, Grigorie Hengye, mort în 1904 întîi dascăl, apoi magistrul de postă, pe lîngă o cruștare și muncă străduitoare, a fost adunat o avere foarte frumoasă — cin care a lăsat vre-o 8000 cor. pentru alumnetul tinerilor grecat. români din Oradea-mare.

După moartea tatîni-său, Dr. Hengye a împărțit întreaga avere părintească între surorile sale, — nelăsînd pe sama sa, până la moarte, decît casa, în care au locuit părinții. Aici, retras de lume, în liniște și-a urmat lucrarea de medic. În lumea

mare nu mult să vorbea de Dr. Hengye, decît odată atunci, cînd s'a făcut fundațiunea de 8000 cor. în amintirea tatîni-său, și că era membru ordinar al „Asociațiunii“, atît tot, — dar cu atît mai virtos avea mare trecere la poporul de rînd. Ca medic a fost o adevărată binefacere pentru țărănimea din acest jur curat românesc. A fost unul dintre cei mai căutați medici. A fost bun tată de cei săraci și fără mari așteptări.

În testamentul său, redactat prin notarul public din Budapesta la 30 Iulie 1909, testează pe sama nepoților și nepoatei de soră 11.000 cor., iar singurei surori rămase în viață: Emilia Hengye măr. Farkas, preoteasă în Tâmaia, îi lasă folsința pe viață a averii sale nemîșcătoare, aflătoare pe hotarul comunelor Borhid și Veresmart; iar după moartea acesteia, întreaga avere nemîșcătoare, în valoare de 80.000 cor. trece în proprietatea Ven. Capitul greco-cath. român de Oradea-mare, pe lîngă următoarele legăminte:

a) Dacă Capitlul sus numit ar afla de bine, averile nemîșcătoare de pe numitele hotare a le vinde, — atunci prețul acelora să fie băgat în hîrtii de stat; b) iar dacă s'ar afla de mai bună din partea V. Capitlu administrarea acelora în grija proprie, — din venitul acelora să se dea atîtea stipendii pentru tineri universitari (afară de teologie) cît să cere pentru susținerea unui tînar la universitate! Cu stipendiile în întîia lînie să fie împărțîși consingeniului lui; în a doua lînie, fii de naționalitate română a țărănilor grecat. de naționalitate română de pe teritoriul comitatelor Sătmar și Sălăgiu.

Înmormîntarea să-i fie cinstită, dar simplă, precum să cuvîne unui fiu născut din popor sărac!

Acesta-i testamentul unui suflet nobil și modest, care prin el s'a fâ-nemuritor.

Regulamentul bursei

„Andrei Șaguna“
înființată de „Liga Culturală“ din
București cu prilejul comemorării
Marelui Mitropolit.

I.

«Liga Culturală înființează o bursă (stipendiu) care va purta numele Mitropolitului Andrei Șaguna. Bursa se va da unui absolvent de Seminar din Ardeal și Ungaria, fără deosebire de confesiune. Ea va sta din 100 lei pe lună, timp de 3 ani de zile.

Dintre acești ani, unul (cel din tîniu) va fi întrebuintat în București, urmînd cursurile facultății de Teologie și facultății de litere. Al doilea an, la o facultate de teologie catolică sau protestantă în Germania; iar al treilea, la o înaltă școală de teologie din Orient (Grecia sau Rusia), avîndu-se în vedere studiile de Istorie bisericească ce se pot face acolo. Terminul de 3 ani nu poate fi prelungit în nici un caz. Pentru călătorii se poate da, dacă să va găsi cu cale, despăgubire.

Stipendiștii să îndatorească prezentarea sfîrșitul celor 3 ani de studiu o culegere de documente, sau o lucrare privitoare la Istoria bisericească a Românilor de sub coroana Habsburgică, fără deosebire de con-

fesiune și fără a i-se da cîtuși de puțin un colorit polemic confesional.

Bursa să capătă prin concurs, care să va ține în ziua de 3/15 Maiu v. în amintirea adunării naționale românești de pe Cîmpul Libertății dela Blaj, la care Șaguna a luat parte împreună cu tovarășul său Archiereu, Episcop al Românilor uniți, și avînd în vedere scopurile sfînte și singure hotărîtoare ale neamului! Esamenul de concurs să va face înaintea unui profesor delegat de Mitropolia românilor ortodoxi, a unui profesor delegat de Mitropolia românilor uniți, și a unui cleric din Ardeal, pe care îl va numi comitetul central al Ligii.

Esamenul să va ține pe rînd la Sibiu și la Blaj, începînd cu Sibiuul.

Petrecerea meseriașilor

arangeată Sămbătă seara în 23 I. c. de meseriașii noștri din Orăștie, a reușit destul de bine, cu toate că a fost ca producțiune mai slăbuță decît cele două de mai nainte.

Punctul cel mai însemnat și mai bun a fost, fără îndoială, conferința despre marele archiereu Andrei Șaguna, lucrată de dl Petru Manole, despre care vorbim mai jos și aducem părți din ea. Deși toată lumea a avut în timpul mai nou privilegiu să cetească multe publicațiuni despre Șaguna, dlui Manole totuși i-a succes să ne dea o descriere interesantă și însuflețită și cu unele momente nouă din viața și faptele lui Șaguna. Conferințiarul ajutat și de o rostire curată și frumoasă românească, a fost ascultat cu luare aminte și răsplătit cu vrednicite aplauze.

Declamarea poeziei „Moartea lui Fulger“ de Coșbuc, precum și piesele „Pentru săraci“ și „Un leu și un zlot“ de Rosetti-Max, au suferit în parte, nu atît din cauza jocului, ci mai mult din cauză că rolurile nu au fost destul de bine învățate. Partea a doua din piesa „Un leu și un zlot“ a fost mai bine jucată și a produs efectul dorit. Bine s'au achitat de rolurile lor în piesa asta dnii Jurca și Balomiri și dsoara Cristiu și sperăm că pe viitor și ceilalți diletanți, ca dl Moldovan, Bărboiu, dsoara Lössel și Morar vor produce tot mai bune jocuri de scenă, și mai ales dela dl Opreșiu, un tînar talentat așteptăm să și repareze întrelăsările din acest rînd.

Intellectualii din Orăștie s'au înfățișat în mod foarte frumos la producțiunea meseriașilor, dincontră au lipsit unii dintre meseriași cari au tot spriginul societății și așezămintelor românești, și deci le sede rău că societății lor proprii nu-i dau spriginul. — Pe viitor doar' să va schimba fața lucrului.

De încheiere trebuie să dăm loc și unei plîngerii, credem îndreptățite, a Reuniunii și a publicului. Să știe că la Sibiu pentru sala cea mare și cele mici dela „Unicum“, să plătește numai 50 cor. pe seară, și la noi în Orăștie pentru sala dela „Transilvania“ să plătește duplu. Și unde pui că la candelabru de pe scenă ar din 12 lampe electrice numai 7, și lumina dela rampă e amărită, iar publicul înghiață de frig în sală...

Mare sfat bisericesc la Blaj.

— Sinodul arhiepiscopesc gr.-cat. —

Conducătorii bisericii greco-catolice române, simțind greutatea zilelor prin care trecem și primejdile ce atîrnă ca stînci coltoase gata să se prăvale asupra bisericilor poporului nostru românesc din această patrie, — ne-vrînd să iee singuri răspunderea pentru pașii grei ce sunt de făcut intru a apăra biserica și neamul de primejdia ce amenință, — au hotărît să cheme la sfat pe fruntașii clerului și a mirenilor gr.-catolici, în Sinod arhiepiscopesc, — doar pe ziua de 23 Noiembrie n.

Sfatul acesta al capilor bisericii gr.-cat. cu fruntașii lor mireni și din cler, are a lua hotărîri în multe treburi ce ating foarte de aproape trebuințele arzătoare ale bisericii vii.

Iar printre altele acel sfat are să iee hotărîre și în pricina cu porunca ministrului de culte, de a să învăța religia în ungurește în o parte a școlilor,

Toată lumea românească privește cu viuă luare aminte spre Blaj. Iar că hotărîrile ce acolo să vor lua, vor fi din cele mai pline de vrednicie, ne e chezeșie purtarea de până acum a arhierilor gr.-cat. și a celor din jurul lor, — cari și-au arătat părerea lor lămurită și hotărîtă la felurite privilegii, cu graiul și în scris: Că abatere dela limba oficioasă a bisericii, cea română, nu să poate!

Dela Slovaci.

Își perd oamenii răbdarea. Amenința, poate nu fără dreptate, a da uitării vechea alipire către tron!...

Măchniți adînc în sufletele lor de faptul, că politiciii maghiari cer mereu noue și noue lărgiri a dreptului lor de a păși cu asprime, cu neîndurare cu potop, asupra bietelor popoare nemaghiare, și dela Viena li-să dă mereu ce cer, acuși tot, — pe cînd popoarele nemaghiare par acuși uitate în acele cercuri înalte și hotărîtoare, — foaia națională a Slovacilor: „Slovensky Tyzdenik“, auzind că Maestatea Sa ar fi părăsit cererea ca ministrii săi maghiari să a-

ducă legea de vot universal, ca în schimb și ei să părăsască cererile pentru armată și bancă și să dea milioanele de lipsă ce să cer tot mai multe, — scrie de curînd:

„Dacă ar fi cît de puțin adevărat, că Maestatea Sa Regele ar fi părăsit votul universal (de care mai legau oare-cari nădejdi și popoarele nemaghiare), atunci noi partidele nemaghiare vom fi silite să luăm sub revidare și schimbare, toată ținuta noastră politică.

„Dacă Regele ar întoarce spațele politice dorite de popor și pe care ne-a făgăduit-o, și s'ar hotărî să numească pe Andrassy ministru președinte (pe cel care vrea vot plural și alte bazaconii nemeșesti), — atunci și noi națiunile nemaghiare vom părăsi politica noastră de până aci, cea întemeiată pe un adînc simțămînt de alipire la casa domnitoare, și vom sprigini pe koșuțistii cei mai turbați (ca mai mari dușmani ai casei domnitoare), lucrînd din răsputeri ca la alegeri să fie măturați toți candidații lui Andrassy“...

Prăznuirea lui Șaguna

de meseriașii nostri.

Meseriașii români din Orăștie, au ținut să arate și ei recunoștința lor față de patronul și sprijinitorul celei dintii Reuniuni de meseriași români din Ardeal și Ungaria: Andrei Șaguna. Ei, sub conducerea zelosului președinte dl Adrian Cristea (fiul întîiului președinte al acelei dintii societăți de meseriași români, a regretatului Nicolae Cristea, bunul ajutor al lui Șaguna), — au arangeat Dumineca trecută o producție teatrală care să se înceapă cu o cuvîntare asupra lui Șaguna.

În acest scop meseriașii nostri Orăștieni au cîștigat spriginul bun al harnicului tiner P. Manole, funcționar la „Ardeleana“, care a cetit o conferență asupra lui Șaguna, în care a scos isteț la iveală lucruri mai nouă și mai puțin cunoscute, despre el, după datele din opurile mai nouă. Ne luăm voe a publica și noi părțile mai deosebite din conferința dlui Manole, ca întregind ele în chip potrivit cele cunoscute deja cetitorilor nostri din numărul 40 al „Foi Interesante“. Vom stărui în deosebi asupra copilariei interesante alui Șaguna, asupra chipului de eroină a credinței străbune a mamei lui Șaguna, și asupra sprijinului ce el a dat între altele la înălțarea breslei meseriașilor! Iată ce scoate la iveală dl Manole:

Mitropolitul Andrei Șaguna s'a născut în 20 Decembrie 1808, în

același an în care a văzut lumina zilei și marele naționalist, înflăcăratul cuvîntător al adunării naționale din 3/15 Maiu 1848, Simeon Bărnuțiu. Părinții lui Șaguna au fost Naum și Anastasia Șaguna, neguțători macedo-români, în orașul Mișcolț. Din botez a primit numele Anastasiu. La nașterea sa starea materială a părinților era nu tocmai strălucită. În urma unor întreprinderi nenorocoase tatăl său își perduse aproape întreagă averea și în Martie 1814 nădăjduind sprîjin dela arhiepiscopul catolic din Agria (Eger) Stefan Fischer trecu la catolicism și dă acestuia și pe frații mai mari ai-lui Șaguna pe Avreta (Francisc) și Elisaveta, pentru-ca acesta să i crească cu cheltuiala sa în legea catolică.

În contra acestui fapt însă protestează cu tărie mama copiilor Anastasia Șaguna, care ia copii și îi duce la tatăl său George Mutsu pentru a-i crește în legea strămoșească! Arhiepiscopul Fischer însă, cere întervenirea puterii publice, adresîndu-se palatului, și cei doi copii mai mari sunt luați cu sila de lîngă mama lor și dați preotului catolic din Mișcolț. O luptă grea să incinge acum între Anastasia și între puternicul Arhiepiscop catolic, o luptă în care arhiepiscopul vrea să cîștige trei suflete, iar Anastasia să luptă cu puterea desnădejdiei pentru mîntuirea sufletului copiilor săi! Treaba ajunge înaintea Împăratului, și în urmă să hotărăște, ca copii să rămînă pe lîngă mama lor, însă aceasta să-i crească în legea catolică, care a fost a tatălui lor, mort la 1815.

Anastasiu Șaguna învață acum în școala catolică din Mișcolț, apoi în gimnaziul din acelaș oraș, mai tirziu locuind în casa unchiului său Grabovsky în gimnasiu catolic din Pesta. Mama sa însă nu l'a lăsat nici odată de lîngă sine și, deși religia „oficială“ a tinărului era cea catolică, ea a ținut vie în el schinteia sfîntă a legii strămoșești, astfel că sfîrșind gimnaziul îndată ce a implinit vîrsta de 18 ani, Șaguna să reîntoarce la religionea greco-orientală, dînd o declarație în care zice, că aceasta este convingerea lui tare (așa-i spune sufletul lui)!

Astfel să reîntoarce în sînul bisericii noastre Șaguna, care cu puterea fusese răpit din ea, și care avea să ajungă cel mai mare arhierou al ei!

Lupta grea, pe care a purtat-o mama sa pentru sufletul copiilor săi și pentru legea strămoșească, o învrednicește de a fi pusă între cele mai de frunte mame ale istoriei noastre!

Tinărul Șaguna își face apoi studiile universitare în Pesta locuind în casa unchiului său Ata-

nasie Grabovski, un român de inimă și conducător în cele naționale al Românilor din Pesta. În această casă face Șaguna cunoștință cu Petru Maior, Samuil Clain și alți bărbați, cari trăiau pe acea vreme în Pesta și lucrau pentru deșteptarea națională a Românilor. În această casă află el despre lupta îndrîjită ce o purtau eparchiile greco-orientale române din Ardeal, dela Arad și Bănat pentru liberarea lor de sub jugul sîrbesc, și poate această străduință de zmulgere a bisericilor românești, a fost îndemnul, care l'a înduplecat pe Șaguna în anul 1829 să intre în seminarul teologic din Vârșeț.

Sfîrșind învățăturile teologice este chemat de metropolitul sîrbesc Ștefan Stratimirović ca profesor de teologie și secretar metropolitan în Carloviț la Sirbi. În anul 1833 să călugărește luînd numele de Andrei. Aproape 13 ani a rămas în slujba metropoliei sîrbesti din Carloviț, înaintînd în acest timp foarte repede prin toate treptele călugărești, astfel că în 1842 ajunge archimandrit al mănăstirii Hopovo, iar peste alți 3 ani archimandrit al mănăstirii Covil. — La 1846 repausînd episcopul Vasile Moga, este trimis ca vicar al Românilor gr.-or. din Ardeal.

De aci înainte firul vieții lui Șaguna începe a să împleti și a să înoda cu firele vieții noastre naționale bisericești, ca un fir al Ariadnei venit să arăte cărările de scăpare, pe cari înaintînd românimea ardeleană a izbutit să iasă din labirintul întunecimei și sclăviei și să-și îndrepte destinele spre un viitor mai bun. — (Dr. I. Lupăș. Monografia).

Și într'adevăr aproape nu este pagina în istoria noastră națională și bisericească în care el a păstorit biserica noastră din acest pătrar de veac, pe care să nu cetim de mai multe-ori numele lui!... (va urma).

Pentru țărani din Recaș.

(Urmare și fine).

În ori-ce cerc de prețuire, școlile de venit sunt stabilite în clasa I.—VIII. Așa și în cercurile de prețuire Timișoara (cu cercul administrativ Recaș), apoi Buziaș, Lipova etc. În cercul Timișoarei venitul curat e statorit după clasa I. în 24 cor., în cercul Buziașului în 16 cor., 50 fil., în cercul Lipovei în 19 cor., pentru-că pămînturile de lîngă Timișoara, ca șes întins, sunt de fapt mai roditoare și fiind aproape de oraș, rodul să poate mai ușor vinde, pînă cînd cercurile Buziașului și Lipovei sunt mai departe de oraș, prin urmare vinderea rodului e mai anevoioasă, ba sunt și mai deloase, prin urmare mai neroditoare. Pe lîngă toate acestea în cercul Reca-

șului, Buziașului, ori Lipovei, nepotriri în venitul curat de fapt nu sunt așa de mari ca să se poată cere alte șcale de venit, cari să vizească venitul curat catastral, pentru că din cercul de prețuire al Timișoarei, în comunele mai îndepărtate și mai deloase ale cercului Recaș, pământurile în nici una nu sunt împărțite în clasa I. cu venit curat de 24 cor. nici în clasa II. cu venit curat de 20 cor., ca și cele din apropierea Timișoarei, ci și în comunele cu pământuri mai bune din cercul Recașului, ca d. e. Recaș, Ictar, Eudint, Bucoveț, Bazoș, Ianova etc. cele mai bune pământuri sunt luate în clasa III. cu venit curat de 17 cor. 50 fil., ori în clasa IV. cu venit de 15 cor. adecă cam cu același venit curat ca în cercul Buziașului, în care cele mai bune pământuri, ca de pildă în comunele Racovița, Hittiaș, Dragoești, Ohaba-Forgaci, Ficătar etc. sunt împărțite în clasa I. cu venit curat de numai 16 cor. 50 fil., sau în cl. II. cu venit de 15 cor., sau în cercul Lipovei clasa I.—II. cu venit curat de 19 cor. respective 16 cor. 50 fil. — deși în comunele susnumite din cercul Recașului, pământurile din clasa III.—IV. sunt așa de bune, ba putem zice că în unele chiar și mai bune, decât pământurile din cercurile Buziașului, ori al Lipovei din clasa I.—II. luate câte cu 16 cor. 50 fil. și 15 cor. respective cu 19 cor. și 16 cor. 50 fil. venit curat.

Doar prin aceea să potrivește venitul curat în cercul administrativ Recaș cu a cercurilor Buziaș și Lipova, că în cercul Recașului nu este pământ împărțit în clasa I.—II., ci numai în clasa III.—IV., până când pământuri asemenea de bune din cercurile Buziașului și Lipovei sunt împărțite în clasa I.—II., va să zică neasămănarea aceea în venitul curat între cercurile numite nu este ca să se poată cere pentru pământurile din cercul Recaș clasificare nouă.

Luând acum în socotință, că punctul 2 §. 1 din legea numită rindue lămurit, că numai acolo și numai întru atita să vor aduce șcale nouă de venit, unde pe temeiul § lui 3 să va rindul aceasta fiind cerută la timp de cei chemați și anume de privați până în 1 Iulie trecut, și numai întru cât în oarecare cerc ori ținut sunt atit de mari abaterile, nu numai dela starea faptică, ci și dela șcalele de venit curat ale cercurilor învecinate, întru cât catastrul nu s'ar putea îndrepta în chip drept!

Întreb eu acum după toate acestea, oare crede cineva că în cercul Recașului să vor aduce nouă șcale de venit, neținând samă de aceea, că potrivit stării factice în cercul Recașului nu cred să fie pământ arător în nici o comună nici împărțit chiar în clasa VII. (în

a VIII. sunt numai pământurile borești împărțite, ale țăranilor cel mult în a VII.), al cărui venit curat anual să nu fie la jugăr de fapt cel puțin 20 coroane? Starea faptică de azi dară, și nu cea din 1875 când s'a făcut prețuirea, numai în spre îngreunarea poporului țăran poate fi.

După aceasta declar, că deoarece numitul domn avocat după plenipotența prin care să leagă „a scărița venitul curat catastral” și după invoiala de plată, în care declară că „dacă slujba lui nu va fi cu bun sfârșit, așadară nici scărițarea venitului curat de catastru nu va urma, atunci nu cere nici plată, nici spese nimic”, aceia cari fi subscriu plenipotența și convenția, la caz că rugarea lor va avea sfârșit bun, numai dobîndi pot.

Așadară dacă pământurile celor din cercul Recașului, azi împărțite în clasa III. cu venit curat de de 17 cor. 50 fil., ori în clasa IV. cu venit curat de 15 cor., — la sfârșitul încercărilor, adecă după ce cercul Recașului să va despărți ca cerc de prețuire de sine stătător, deosebit de al Timișorii, vor fi împărțite în clase ca pământurilor din cercul Buziașului, în clasa I. cu venit curat de 16 cor. 50 fileri, respective în clasa II. 15 cor., atunci venitul lor curat s'a scărițat cu 1 cor. la clasa I. și cu nimic la clasa II., prin urmare sunt deobligați a plăti în onorar darea ce să iartă după micșorarea acestui venit curat, dacă însă pământul lor împărțit acum în clasa III. cu venit curat, să va trece în clasa I. cu venit curat ca cel din cercul Lipovei, adecă cu 19 cor., atunci venitul lor curat dela starea de azi, să va mări cu 1 cor. 50 fil., prin urmare după invoiala de plată n'au să plătească nimic.

Trecerea pământurilor din clasa III. în a I-a ori din clasa IV. a în alasa a II-a cu atit va fi mai sigură, cu cât în fiecare cerc de prețuire, pământurile bune sunt împărțite în clasa I.—II. și cele din cercul administrativ Recaș, azi numai de aceea sunt împărțite în clasa III., respective a IV., pentru că în asemănare cu pământurile de lângă Timișoara, din clasa I. și a II., de fapt sunt mai slabe.

Cu aceste adause, îmi îndreptez dară articolul și repet că eu nu am avut gândul a atinge persoana dlui coleg din chestie, ci numai din îndemnuri binepricepute ale poporului nostru țăran, și spre îndreptarea celor-ce s'at n'au cerut, am scris.

T. Recaș, la 14 Oct. 1909.

Dr. Lucian Georgevici,
advocat.

NOUȚĂȚI

La Răhău (lângă Sebeșul-săseș) s'a făcut răznuirea lui Șaguna în chipul cel mai cuminte dintre toate despre cite am putut ceti și auzi pân'acum. Partea religioasă s'a făcut ca și pe aiurea. Dnii preoți, doi, au slujit cu toată evlavie, iar corul bine învățat condus de dl Inv. Laurean Fleșer a cîntat, în 4 voci, mai bine ca ori-cînd. După amiază s'arbare școlară, și la vecernie dl preot Nic. Cărpinișan a vorbit de nou poporului înșirînd multe fapte bune alui Șaguna.

Dar' ce a ridicat însemnătatea sărbării la Răhău, e fapta frumoasă a comitetului parochial, urmată apoi și de popor. La îndemnul parochilor anume, comitetul parochial, voind a ridica un monument neperitor lui Șaguna, au pus din al lor care cit i-a dat mîna și au adunat peste 300 cor., cari să slujească ca temeiul unui fond, sub numirea »Fundatiunea Șaguna a parohiei Răhău» cu chemarea de a înzestra pe școlarii săraci cu cărți, recușite de școală și hăinițe.

Cînd asta s'a făcut cunoscut poporului după parastasul slujit, toți s'au însuflețit și au făgăduit cu sute de glasuri a urma pilda fruntașilor comunei aflători în comitetul parochial.

Una din cele mai mari virtuți alui Șaguna a fost întemeierea de fonduri și ajutorarea tinerilor săraci, la școli, spre a sporii pe cei cu lumina cărții!

Cît de fericită a fost ideea fruntașilor dela Răhău, a urma pilda lui Șaguna în ziua închinată pomenirii lui! Păcat că nu s'a făcut asta peste tot locul, în toate comunele...

Mașini de zburat, în armate.

Izbînda lui Blieriot cu mașina de zburat, a făcut lumea să-l năpădească pe acesta cu cereri pentru mașini ca a lui. Ba au pornit și armatele țărilor să-și cumpere atari mașini. Intre altele comanda armatei noastre austro-ungare a cerut și ea lui Blieriot să-i pregătească și trimită cît mai curînd o mașină de zburat ca a sa, — și Blieriot a spus că atitea cereri are, că armatei noastre abia de-i poate trimite mașina prin April anul viitor, — că nu răzbește fabricantul a pregăti cite i-să cer.

Că ce cîștiguri face acest om cu mașina lui de zburat, să vede și din aceea, că, de pildă, la Budapesta el a venit chemat de un întreprinzător din Pesta, care i-a plătit lui Blieriot 80.000 cor. pentru că a venit aci și a zburat timp de un cîas cu mașina... Și, la urmă, a vîndut mașina cu 25.000 cor. De aci a mers la Viena, unde l'a privit și Împăratul și toți prinții. Și va fi cîștigat iar pe atit.

Acum e la București cu altă mașină, și acolo i-să dă pentru o zburare de arătare, iar cam un cîas, alte vre-o sută de mii!

Dar' ciudat în lucru e mai ales faptul, că la Pesta, — mai mult a cîștigat cu Blieriot întreprinzătorul care l'a chemat, decât Blieriot însuși! Că acela a lăsat lumea să vină să-l vadă, numai pe lângă plată! Locuri de frunte, în scaune, în loge, erau cite 20—30 coroane și mai mult, de om. Cel-ce sta pe bieteale-i piccioare, încă trebuia să dea 1 cor. Și întreprinzătorul, după ce și-a tras toate cheltuielile cu întocmirea locurilor pentru privitori, și după ce a plătit pe Blieriot, a rămas la buzunar cu 200.000 cor. S'a făcut bogat într'o zi!

Chipul lui Șaguna adus de „FOAIA INTERESANTĂ” (Nr. 40) este care a plăcut nespus de mult în toate părțile, și în cercurile inteligente și în cele de popor.

Ni-s'au cerut să trimitem mai multe sute de „Foi Interesante” cu acel chip (și cu istoria lui Șaguna), dar fiindcă nu mai avem, ne-am hotărît a scoate chipul acela frumos pe foi deosebite, albe, hirtie bună, potrivite a fi puse în ramă, ca icoană vrednică în ori-ce casă de bun Român.

Facem dar cunoscut, că acel prea frumos chip, să află de acum încolo de vînsare la administrația foilor noastre — cunumai 10 fileri unul și porto. Facem acest preț așa de mic, ca să poată fi cumpărat în sute de exemplare și împărțit poporului, spre a-l pune în casă, în locul slabelor și scumpelor chipuri ce au bieții noștri oameni. Fiește 2—3 chipuri, nici 5.. nu să plătește să comande nimenea, ci dela 20 în sus!

Pentru porto să adauge 10 fileri de fiecare 50 exemplare [dela 20—50 tot 10 fileri de porto).

— Iar pentru cei cari doresc ceva și mai frumos, am făcut chipul în cadre (rame) tipărite roșu, care ridică mult icoana. Acestea le vîndem cu 14 fileri bucata.

Mare nenorocire pe Dunăre.

Din Galați vine știrea unei jalnice nenorociri pe Dunăre. Vasul român (o corabie mai mică) ce mergea cu mărfuri a întilnit în cale aproape de portul (stația de corăbii) Rein, vaporul rusesc „Rus” de dus persoane. Corabia română R. a fost izbită de vaporul rusesc cu așa putere, că a făcut în coasta ei așa spărțură mare, încît în cîteva minute s'a scufundat cu tot ce era pe ea! Căpitanul Dimitriu și 20 matrozi s'au înecat toți în apă!

Vina o are căpitanul vaporului rusesc „Rus”, care în timpul acela să afla în salonul de prînz al vaporului său, iar pe puntea comandantului era un locșitor al seu, Alexev, care n'a priceput semnele pe care i-le dădea corabia română! Că ele își au limba lor de înțelegere prin steaguri sau lampe ori alte signale, — și vasul român spunea celui rus ce are să facă ca să treacă în pace pe lângă olaltă, și acela nu pricepea.

S'a pornit cercetare aspră. Cei de pe vaporul rusesc vor primi pedeapsa vrednică!

Invitare la sfințirea bisericii gr.-or. române din Boșorod, care va fi în 26 Octombrie a. c. (Sfintul Dumitru), să invite onor. public din partea comitetului parohial.

Tot odată să invite și la petrecerea ce să va aranja în aceea zi la 7.00 seara în sala cea mare a școlii comunale din loc.

Program: La 9 ore dimineața liturgie împreună cu actul sfințirii. Banchetul la 12 ore în sala mare a școlii comunale, dat gratis. Seara la 7 ore petrecere cu intrarea de persoană 1 cor. 60 fil. și de familie 4 coroane.

Venitul curat dela petrecere e destinat pentru acoperirea speselor împreună cu actul sfințirii.

Cutremur de pământ s'a simțit în noaptea de 20 Oct. în comuna Teregova (comit. Caraș-Severinului) și în Lupeni, comit. Hunedoarei. Cutremurul a fost așa de viu, că mulți oameni s'au deșteptat din somn (din cei cari dorm mai ușor, bineînțeles...)

Femeia pe mașina de zburat... Frigurile de a zbura, au cuprins acum și pe femeii. Că bărbații să intre în a zbura, numai ca ei. Acum mai în fiecare Duminecă e ori în un oraș mare ori în altul, întrecere cu mașinile de zburat. Francezul Blierot e papa zburătorilor.

Și tot o Franceză e și Intlia femeie care a avut curajul a să sui pe o mașină de zburat, și a zburat și ea pe sus, peste pământ. În 25 Octombrie s'a văzut aceasta, la Paris. Doamna De la Roche, o baroneasă, a scos lumea pe cîmpul Marmelone s'o vadă pe ea zburînd. Și de fapt, încercîndu-și zmeul, a zburat de 3-ori jur-împrejur cîmpul și s'a dat apoi cu pace iară jos pe pământ. O priveau mii de bărbați și întreit de multe femei!

Ci-că un bărbat din cei ce priveau, a spus că și el ar da cit de mult pe o mașină de asta de zburat pe sama nevastei sale, — dar numai așa, dacă la acea mașină s'ar pune un motor, care pornind odată pe sus, jos să nu mai știe cohozi, ci să zboare cu ea până la capătul lumii!

A 19-a expoziție de vite, o aranjează în Marpod, la 7 Nov. a. c. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiuului. Să vor împărți premii de 300 cor. între economii cari vor dovedi că știu ținea mai bine vitele lor și au soiul cit mai curat.

Pușcare de lupi. Săptămîna trecută Aron Lup mergînd la vînat în pădurile domeniului dela Bobilna, la un loc iacă să trezi în față cu o haită întreagă de lupi. Inimosul vînat nu-și perdu capul, ci țintind bine, trase foc în ochii celui dintîi lup ce venea spre el. Lupul căzu îndată grămadă în balta sa de sînge, iar ceilalți, speriați, o luară la fugă în toate părțile.

Cum a trimis bietul soț din America, moarte soției sale acasă. Economul Vasile Coman din Murani (cătră Timișoara) dus în America, cu sudoare grea cîștiga dolarii și-

crucă, ca să-i trimită soției sale acasă, spre a-i pune bine. Lucrul s'a auzit că femeea harnicului om a căpătat de repeți ori bani dela bărbat. Mișei necunoscuți au mers în o noapte din săptămîna trecută și intrînd la femeie, au omorî-o și pe ea și pe fetița ei, — ca să le poată lua banii veniți dela America.

„Cultura modernă a albinelor și vermilor de mătăsă” este titlul unei reviste lunare ilustrate, redactată de un comitet. Director dl Dr. G. Țintăreanu, vechiu specialist în agricultură și sericicultură, diplomat al școlii centrale de agricultură din Paris. Apare în orașul Rimnicu-Vilcea (România). Prețul 10 lei anual. Pentru învățători și preoți 6 lei. Revista să prezintă foarte bine. — O recomandăm celor ce să interesează de acești rami bănoși de economie.

Mare e norocul la Kiss. La tragerea cea de încheiere de Joia trecută a Loteriei de classă reg. ungurești privilegiate, — cîștigul principal de 600.000 coroane, vîndut sub numărul 96071, un octav (1/8) l'a cîștigat iarăși unul diutre mulții și prea norocoșii cumpărători ai cassei de bancă Kiss și Comp., societate pe acțiuni în Budapesta, strada Kossuth Lajos Nr. 30, unde deja a patra oară a fost cîștigat cîștigul principal de 600.000 cor. — doar nu înzadar zice proverbul, că: Mare e norocul lui Kiss! (488) 1-1

Trecătoarea dela Turdaș, proprietate a Domeniului din Bobilna (a dlui Dep. Dr. Vlad) a fost luată în arîndă de românul harnic Aron Lup din Turdaș. Să face prin asta cunoscut celor ce au trecere peste Murăș spre Orăștie că noul arîndător e hotărît a sluji pe trecători în chipul cel mai cinstit și repede, și va face totul din partea sa, ca lumea ce are de trecut Murășul pe aci, să fie deplin mulțumită, și ziua și noaptea! Sunt rugați dar toți din comunele vecine acestui punct de trecere, să vină să treacă Murășul pe aci, unde noul «brudar» vrea să țină cea mai bună ordine! 1-1

DUPĂ COZACE este Emulziunea lui SCOTT cel mai potrivit mijloc pentru de a preveni alte morhuri. Cine folosește pentru prima oară Emulziunea-SCOTT, rămîne mirat, cit de repede reintregește puterile perdute. Renumele bun, de care să bucură Emulziunea-SCOTT pretutindenea, să bizzează deosebit pe ca-

La cumpărarea Emulziei, luați sama să albiți marca de scutire albi Scott; Pescarului

litățile eminente și curate ale părților ei constitutive. Chiar și asupra celui mai debil stomach, asupra celui mai slab organismare Emulziunea SCOTT cel mai bun efect. Numai Emulzia lui SCOTT este adevărată și neîntrecută Emulzia de model! Emulzia-SCOTT e cea mai distinsă! Prețul unei sticle orig. 2 K 50 fil. Să capătă în toate apotecele.

POSTA REDACȚIEI

Dlul V. V. în St. C. Legea despre economia și poliția de cîmp (Art. 12—1904) îl capeți la noi cu 45 fil.

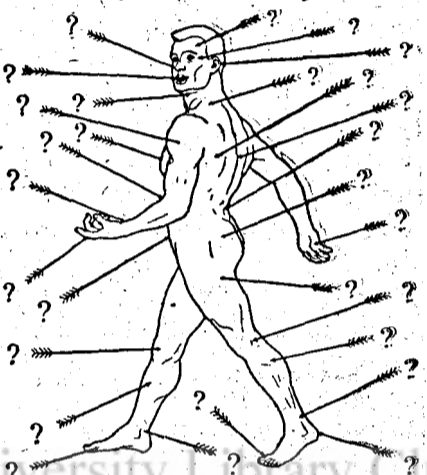
Nic. Bebs, Jina. Ir. Pop, Rohi, și alții. Istoria care să publică în „Foia Interesantă”, o vom scoate și în cărțile de sine stătătoare și le vom pune în vînzare. Vi-să va da de știre. — Nouă cereți-ne numai ce vedeți că scriem că să află la noi. Pentru volumul de „F. Int.” și Călindar trimite banii, altfel nu să trimite de aici.

Ds. T. S. în Rudaria. Cite 1 călindar, ba nici 3—4 nu trimitem fără bani. E așa o sumă mică, că nu ni-să plătește să scriem pe om printre „datorași” prin cele proto-coale. Trimiteți banii.

Dlul G. C. în D. In numărul viitor al „Tovărășiei”.

Te săgetează?

(482) (Al dureri?) 2-20

I. Fluidul Elza alui Feller

e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbie de nervi, junghiuiri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă, și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de pept și gît, și morhuri din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgirciuri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, amețeală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar Stubica Centrala 119 (comit. Zagrab).

CĂSĂTORIE.

O domnișoară în etate de 26—28 ani, crescută foarte casnic, să pricepe și la conducerea economiei de cîmp, — sănătoasă și destul de frumoasă, — are și zestre, deocamdată 2000 cor., mai tîrziu, prin moștenire, mai mult, — caută cunoștința unui învățator, hegustor sau bun meseriaș. (486) 2-3

Anunț.

În o comună cu 2000 locuitori, trecerea alor trei comune mari prin ea, este de a să da în arîndă pe 1 sau mai mulți ani: 3 odăi, pivniță, bucătărie cu drept de licență, boltă și trafic. Doritorii să scrie la Administrația acestei foi, sub numele de „Arîndătorul”, — de unde ofertele să vor trimite la locul lor. (481) 3-3

P. T. am onoare a aduce la cunoștința on. public, că cu 1 Noembrie n. 1909 m-am mutat

Atelierul meu de franzelărie (pitărie) din Strada lungă în Strada Postei vechi Nr. 2, în casa dlui Sasler, (din jos de „Ardelleană” și față de prăvălia dlui Ioan I. Vulcu).

Apelînd și mai departe la binevoitorul sprigin cu care m'ați onorat până astăzi.

Pîne la cîpt să primește în toate zilele dela 11—12 ore a. m.

Ioan Balomiri, franzelar.

2-3 (487)

Invățăcel

din familie bună să primește numai decît în prăvălia de fer, colori, specerie și manufactură a subscrisului.

Cei cu unelle clase de gimnaziu și cu cunoștință de limbi, sunt preferiți.

Condiții după înțelegere.

A să adresa la:

DIMITRIE POPOVICI, comerciant în Șiria (Vilagos).

(491) 1-3

Casă de vîndut,

cu prăvălie bună în ea!

În Orăștie, Strada Fabriciei, e de vînzare din mîna liberă și cu preț favorabil, o casă în care e

un local de prăvălie, 3 odăi de locuit, ambit închis cu sticlă, poartă cu intrare coperită.

Prăvălia e mixtă și cu învîrtire bună. Să vinde din cauză de strămutare din oraș. (483) 2-3

Informații a să cere la:

Kiss Károly

secretar la corporațiunea industrială în Orăștie.

(489) 1-24

RĂCEALĂ,

influență, o mică tuse e destul, ca pericol să amenințe viața. Bacilul să incuibă în plămînd și din năcazul mic să face mare. — Boala de plămîni pîndește la spatele tusei! E dară destulă cauza că toți aceia

cari tușesc, au dureri de pept, flegmă, lipsă de apetit, asudă nopțile, sunt slabi, osteniți, îndată să-și iec Sirupul de miere de teiu alui Örkény,

care conform atîtor scrisori recunosătoare, alină tusa, desface mînunaț flegma, împedecă neplăcutile asudări de noaptea și îndreptează apetitul. Căror le e grea răsuflarea, neapdrat să folosească acest medicament cu efect neîntrecut!

O sticlă de probă 3 coroane, o sticlă mare 5 cor. și 3 sticle franco cu 15 coroane. Pe lingă trimiterrea banilor înainte sau cu rambursă, le trimite singurul fabricator:

Apoteca „Apostol” alui Örkény Budapest, József-körut 64. Dep. 91.

CINE VOESTE A ZIDI

case nouă, și dorește a avea *lucru bun de măsar*, (timplar) ca: Uși, ferestre, padlimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu întârzie a cerceta atelierul subscrisului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atit la case particulare, cît și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parohiale, a să se adreseze cu toată încrederea la mine, asigurîndu-mi că pe lîngă prețuri moderate, le dau *lucru bun și solid*, — punînd mare grijă și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

18-24 (268) **Dumitru Martin**, măestru timplar (măsar) în Orăștie, (Szászváros).

PODAGRĂ și REUMĂ

dureri reumatice, de spate, săgetări, junghiuri, împunsături, dureri de picioare și de nervi, și toate durerile de acest fel venind din curent ori răceli, — au leacul cel mai sigur și simplu în unsoarea Gaultheria alui Irkényi, cum adevăresc mii de scriitori de mulțumită. Un tub (țevă cu unsoare) 1 cor. 60 fl., 3 tuburi franco cu 5 cor. prin ram burd. A să cere numai la Apoteca "APOSTOL" din Budapesta, VIII. ker. Főszék-körut 64 sz. Depot 91. (490) 1—10. I.

Pănură.

La subscrisul să află de vînzare în toată vremea tot felul de pănură: albă, fină, curată, pentru cioareci, și de laibere în culoare cafenie, închisă.

Merg și la tîrgurile din toate orașele comitatului Hunedoarei!

Locuința mea: în Orăștie Str. Saeului 11. (462) 4—10

Toma Bălaci negustor de pănuri.

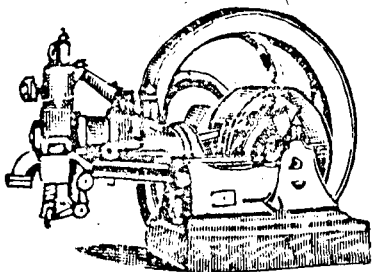
Foarte mulți bani poți cîștiga

dacă te ocupi cu vinderea de loz-uri concesionate legal, pe care să le plătească în rate. După timp de probă de o lună, poți ajunge la post stabil.

(476) Banca: 5—10
ALEXANDER FLISSIG
Budapesta, Erzsébet körut 2.

Fabrica de motoare din Drezda

(Dresdener Motorenfabrik A. G.) cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania

liferază motoare și locomobile de benzin, oleu brut, gaz, petrolu și gaz sugativ, binecunosute în cercurile de specialiști.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal: Spese de lucrare: pe oră pe o putere de cal numai cca 1 filer.

Depozit general la: (468) 6—20

Ignatz Gellert & Comp
BUDAPEST Teréz-körut 41. Telefon 12—91.
Garanție îndelungată! PLĂȚI favorabile!

(220) 22—25 — 4
L'A AMPUTAT!

Picioarele și mîinile mdestrite, cum și uneltele de umblat și răzimat, pregătite de Keleti sunt, după părerea celor mai renumiți medici, cele mai bune în lume!

Umblare elegantă și ușoară! Garanția pe mai mulți ani! Prețuri moderate! — Institutul meu orthopedic cu existență de 30 ani, dă deplină chezeșie că uneltele luate de la mine sunt pregătite neexcepționabil, specialiști!

Descrieri ilustrate trimite franco și gratis:
I. Keleti, fabricant chirurgical de uneltele de legături artif. Budapest, V, Koronaherczeg u. 17

Cine dorește călătorie — bună și iute — de plăcere

6 zile la America

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Canelele românească

HAMBURG

Raboisen 30.

(325) 20—26

Păpucărie nouă!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că am deschis în Orăștie, pe Drumul-țării Nr. 1. un atelier de păpucărie, corăspunzător cerințelor moderne, — și rog onoratul public a mă sprigină servindu-l în chip favorabil și punctual

Mai departe: la fiecare comandă de 40 cor. să face o talpărire și călcie pentru domni ori dame, și la fiecare comandă să capătă o cutie de cremă fină și o păreche de chiotori (sfoare) fine de mătase pentru păpuci ce să leagă.

Reparări să efectuesc repede și punctual. (480) 3—3

Cu distincă stimă

Mihail Koos

păpucar și pregătitor de părți de-asupra pentru ghetec.

„ARDELEANA“

institut de credit și econ., societ. pe acții în Orăștie—Szászváros.

FILIALĂ ÎN VINȚUL-DE-JOS (ALVINCZ)

Fonduri proprii K 1,800.000.

Depuneri K 3,000.000.

I. *Acoardă împrumuturi pe cambii și obligațiuni cu caventi* (chizeși) pe sama clientelei țărănești în condițiunile cele mai ușoare.

II. *Escontează cambii comerciale* în condițiuni favorabile cu 7—7½%. La cambiile băncilor și firmelor acoardă favoruri deosebite.

III. *Acoardă împrumuturi pe efecte publice de stat și private*, deasemenea în condițiuni favorabile cu 6—7%.

IV. *Deschide Credite de Co. Corent* pe lîngă acoperire coresponzătoare firmelor și clienților ale căror afaceri reclamă dese plătiri și incassări.

V. *Execută tot felul de afaceri de bancă* ca: incassări de bancă, cumpărări și vînzări de efecte, schimbări de monede, etc. etc.

VI. *Acoardă împrumuturi hipotecare simple și cu anuități* în condițiunile cele mai ușoare. Dobînda acestor împrumuturi variază după calitatea ipoteci de la 6—7%. Cu cît ipoteca e mai bună, cu atît dobînda e mai mică. Cererile pentru împrumuturile hipotecare au să fie înzestrate cu 1) extras de cărțile funduare; 2) foile de catastru; 3) libel ori atestat de dare; 4) atestat de prețuire și 5) ori-ce alte documente cu cari s'ar putea dovedi valoarea realităților de hipotecat, cum sunt de pildă: contracte de cumpărare, chirii, arinzi, etc., — și au să se trimită direcțiunii institutului.

VII. Institutul să ocupă și cu *cumpărarea, parcelarea și vînzarea de realități* (moșii, pămînturi). Cererile pentru astfel de afaceri deasemenea au să se adreseze direcțiunii institutului.

VIII. Primește *depuneri spre fructificare*, după care plătește 4½—5% dobîndă curată. Pentru sume cari stau mai mult la institut plătește 5%. Darea de interese o plătește institutul. Depunerile făcute la institut, — chiar și sume mai mari, să pot ridica ori-și-cînd.

— *Depuneri mari cari să lasă la institut timp îndelungat, să primesc și dela corporațiuni morale și dela privați, pe lîngă condiții deosebite, excepționale, mai bune!*

Depunerile făcute la filiala institutului în Vinț, în sume de peste 2000 de cor., să onorează cu 5½%

Sedinte pentru acordarea de împrumuturi să tin la centrală în Orăștie Marția și Vinerea, în fiecare săptămînă. — La filială Joia în fiecare săptămînă!

Ori-ce informațiune ce să cere, să dă îndată și anume gratuit, atit la centrală, cît și la filială.

(415) 12—12

Direcțiunea.

(479) 3—12

să adresează, cine dorește și-a procura varietăți autentice de

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viță europeană, și americană, cu și fără rădăcini | Catalog instructiv la corero gratuit!

Altoi de vițe. Vițe altoite.

Vițe de vite nobilitate, de tot soiul
liferează cu garanță subscrișul!

Soiurile, tare alese, sunt altoite după metoda cea mai bună engleză, în mușchiu, în lemnoase!

Riparia portalis, soiuri pentru vin: alb și roșu, să vinde:

Clasa primă (I), 1000 bucăți cu 200 cor.
» » 100 » » 22 »
» doua (II), 1000 » » 80 »
» » 100 » » 10 »

Soiuri de masă, de toate speciile, să vind:

Clasa primă (I), 1000 bucăți cu 300 cor.
» » 100 » » 32 »
» doua (II), 1000 » » 100 »
» » 100 » » 13 »

— De cea de 40 cm. lungă, 1000 fire cu 7 și 8 coroane.

Vițe americane, cl. II. de 45 cm. lungi, 3—6 mm. grosă, bună pentru școală de vițe, 1000 fire cu 8 cor.

Viță americană clasa I. (Riparia portalis) cu rădăcini bine dezvoltate, 1000 fire cu 40 coroane.

Loze de viță americană Riparia portalis pentru altoit: clasa primă, grosă de la 6 mm. în sus, lungă de 1 m. 20 cm. putînd face din 1 fir 3 bucăți, — 1000 fire cu 52 coroane.

Cei-ce doresc a avea: Viță americană pentru altoit ori viță nobilă europeană, le pot comanda la subscrișul până la 20 Nov. n. c. cu prețurile de sus. După 20 Nov. prețurile să vor urca! (475) 4—6

Nicolae Comănicu,

cultivător de vii în Sîncel, I. Blaj, Szancesal, p. u. Balázsfalva.

Pietri de moară

din cea mai bună fabrică de acest fel »Königsberg«, să găsească în magazinul meu, și fiindcă le aduc cu vagonul întreg, le pot da cu 15% până la 20% mai ieftin ca alți vînzători cari aduc numai cite una-două. alui Samuel Goldman în Orăștie. Căutațile la: Magazinul de lemne

(454) 10—10

ATENȚIUNE

proprietarilor de vii din Ardeal!

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viței de vie americană altoită, cu rădăcină, e la pepinaria Domeniului românesc din Bobâlna (lingă Orăștie), proprietatea dlui dep. Dr. Aurel Vlad.

Altoii sunt splendid dezvoltati și deprinși cu clima noastră ardelenescă. — Să află de vînzare următoarele specii distinse:

Specii de vin albe:

Rissling Italian	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Feteasca (Erdélyi Leányka)	» » » » » » » »	200 »
Ezerjó	» » » » » » » »	200 »
Furmint sau Schmiger	» » » » » » » »	200 »
Lampău (Musztos fehér)	» » » » » » » »	200 »
Rulender	» » » » » » » »	200 »
Jordovan sau Cornisch	» » » » » » » »	220 »
Grasă	» » » » » » » »	220 »
Specii mestecate	» » » » » » » »	180 »

Specii de vin și de masă:

Chasla Blanc	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	220 cor.
Chasla Ruge	» » » » » » » »	220 »
Madelaine Royale	» » » » » » » »	220 »
Muscat Ottonel	» » » » » » » »	220 »
Pasatutti	» » » » » » » »	220 »

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Burgunder mare	» » » » » » » »	200 »
Oporto	» » » » » » » »	200 »
Altoi de clasa II. speciile de sus	» » » » » » » »	80 »

Viță indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de sus, în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10—16 cor. — Viță americană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 cor. — Viță americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administrația „Domeniului din Bobâlna“
(propr. dlui dep. Dr. A. Vlad)
Bâlna u. p. Szászváros.

(471) 6—32

Cărămizi și Țigle

să află în magazinul nostru din BISTRIȚA, piața cailor Nr. 9, cu următoarele prețuri:

o mie de cărămizi	in magazin . . . . K 28
	in wagon la gara din Bistrița . . . K 34
o mie țigle (șirepuri)	in magazin . . . . K 15
	in wagon la gara din Bistrița . K 16:40

Cărămizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, lucrate și arse foarte bine, din vestitul lut mălos ce să află în Bistrița.

Comandele cu calea ferată să efectueș prompt. Prețul să rambursează, dacă nu să statoresc altcum condițiile de liferare.

Probe la cerere să trimit.

(444) Societatea acționară de cărămidărie din Bistrița (Beszterceze). 7—20

In SIBIU (Nagyszeben).

Vanele de bae Stuchlichs.

O vană numai 40 cor.

O vană de încălzit numai 24 cor.

Încălzește în ¼ de oră 150 litri de apă, pentru care îi trebuie cărbuni de lemn numai de 10 fleri.

Lungimea fundului vanei 122 cm. — Înălțimea de 60 cm. —

Comandele să efectueș imediat și să trimit cu rambursă, prin:

Gustav Stuchlich, Entengasse 17. Sibiu (Nagyszeben). Saggasse 15. 4—25

HERCULES

adecă ca un uriaș, nu poate fi tot omul. Dar dacă cineva să simte tot mereu slab și stors de puteri, il dor toate membrele, e fără voe și fără energie, cu un cuvint e sleit cu trupul și cu sufletul, — acela are prilegiu a cunoaște un astfel de mod de tămăduire, cu ajutorul căruia își poate recîștiga puterile slăbite trușesti și sufletesti. Cartea „Despre vindecarea electrică modernă“ dă povețe asupra acestei lecui. Dacă nu poți merge în persoană, scrie, pomenind foaia noastră, la adresa de mai jos, și vei căpața franco, în cuvertă, în cîște, cartea cu îndrumările. Iar de ne poți cerceta, îți arătăm gratis felul nostru de vindecare! — Volum deosebit pentru bărbați și pentru femei.

Institutul de ord. medicală ELECTRO-VITALIZER BUDAPESTA, Károly körut 2., félé. 51.

Serisoare de recunoștință.

Tipograful Aszodi Blas din St.-Andreș, com. Bichis. Stim. dle Doctor! Cu aparatul electro-vitalizer cumpărat la Dv. în 20 Oct. 1908 mi-am gășit modul de vindecare dorit. El mi-a prefăcut organismul și-s bun de muncă și sănătos iară. 7 luni cercasem înzadar cu leacuri, îmi era tot mai rău. Nădejdea m'a îndemnat să iau aparatul galvanic al dv., și nu m'am înșelat. Mă mulțumesc și recomand acest aparat tuturor bolnavilor. (482) 2—2

Cupon pentru carte gratis! Tao-i și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“ Budapest IV. Károly k. 2. félé. 51.

Rog a-mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele .....

Comuna și posta .....

„AGRICOLA“

societ. economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)

CAPITAL 100.000 cor. DEPUNERI 300.000 cor.

Primește spre păstrare și creștere depuneri, după cari plătește

6%

interese. Darea după depuneri încă o plătește institutul. — Depuneri până la 2000 cor. să pot ridica ori-cînd dela cassă, fără altă înștiințare de mai nainte.

— Cumpără și vinde întregi sau parțelate moșii, mari și mici.

— Vinde și cumpără tot felul de bucate!

— Mijlocește cumpărări și vînzări de mașini economice, produse (rod de tot felul).

— Dă împrumuturi de ori-ce soi: pe cambii, obligațiuni, intabulări, zalogiri (amanete).

— Toate aceste lucrări le isprăvește repede și cîștit, culant, fie că i-să cer în persoană, fie prin postă.

— Dă avanzuri (împrumută înainte) pe rodul de bucate, pe produse, — iar' în jurul Hunedoarei dă și împrumuturi pe vite!

— E întia bancă, care pe lingă împrumuturile obicinuite de bani, a început a lucra și cu bucate, ferind poporul de rînd de specula prea neomenoasă, și a început a da micilor economi împrumuturi în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, și pe vite!

(463) 7—

Diracțiunea.